

*Қ.А. Ясауи атындағы халықаралық
қазақ-түрік университеті
Дипломнан кейінгі білім беру факультеті
“Неврология, психиатрия және наркология” кафедрасы*

Психиатриядағы және наркологиядағы сараптама түрлері

Тобы: ЖМҚ-507

Орындаған: Анашова Ж

Қабылдаған: Манахаев Б

Жоспар

- 1.Сараптама анықтамасы**
- 2.Психиаторлық тексеру әдісі**
- 3.Психологиялық тексеру**
- 4.Субъективті және объективті анамнез**
- 5.Клиникалық әдіс**
- 6.Сараптама түрлері**
- 7.Соттық сараптама**
- 8.Еңбек сараптамасы**
- 9.Әскери сараптама**

Сараптама

**Қандайда бір мәселеге зерттеу жүргізу.
Сараптаманың ғылыми зерттеуден
айырмашылығы ол құбылыстарды, адамдарды
немесе қандайда бір болып жатқан жағдайды және
оның себептерін анықтау мақсатында жүргізіледі.
Медициналық сараптамалар жиі жүргізілетін
сараптамалар қатарына кіреді.**

Психатриялық тексеру әдісі

Психиатриялық тексерудің ерекшелігі зерттеу объекті материал емес, адам болып табылады. Демек адам психикасын аспап немесе зертханалық жолмен тексеріп нәтиже алынбайды. Ми жасушаларын зерттеуге арналған арнайы әдістер биохимиялық әдістер адам шын мәнісінде не ойлап жатқанын зерттей алмайды.

Психологиялық әдіс

Психология әдісінде, психиатрия сияқты маңызды бөлімі әнгімелесу және бақылау болып табылады.

Аталғандардың көмегімен адам психиологиясы жайлы маңызды ақпарат жинауға болады. Бөлек белгілерді тексеру үшін психологиялық эксперимент қолданылады. Әр-түрлі пациенттердің реакцияларын бағалауда, тестті методикалар, ситуациялық сұрақтар қою арқылы орындалады.

анамнез

Психиатриялық тексеру барысында көбірек науқастың анамнездік мәліметтеріне жүгінген дұрыс. Науқастың анамнезін жинау барысында, аурудың қашан басталғанын, ағымын, ремиссия, өршу кезеңдерін ойлау туралы мәлімет жинау қажет. Бұл жағдайда ауру анамнезімен өмір анамнезінде өте қажетті. Ауру тарихында субъективті және объективті анамнездерді бөліп алу қажет.

Клиникалық әдіс

Клиникалық әдіс мақсатқа байланысты әңгімелесулер жүргізумен қолданылады, сұрастыруды тек қана пациентпен емес, оның жақын туыстарымен де жүргізуге болады. Әңгімелесу кезінде науқастың мимикасына, интонациясы, реакциясына назар аударылады, себебі бұлда маңызды ақпарат алуға көмектеседі.

Науқасты дәрігермен әнгімелесуден кейін де бақылау қажет. Науқасты бөлімшеде де бақылау керек себебі ол кезде науқастың басқа пациенттері қатынасы, емдерді талап етпеді ма? Жоқ па? Мысалы, депрессия кезінде науқастар өзін кешкі уақытта жақсы сезінеді, науқастар кіммен жақсы қатынаста болады, ал кіммен әнгімелесу кезінде тітіркену сезімдері пайда болатынын бақылау қажет. Мысалы депрессиямен ауыратын науқастар аз тамақтанады бірақ өздерін оқуға мәжбүрлейді, апатиямен ауыратын адамдар жақсы тамақтанады, алайда өздерінің сыртқы көрінісімен гигиеналық талаптарға жауап бермейді.

Психатриядағы аурулар сараптамасы 3 топқа бөлінеді

Соттық сараптама

Әскери сараптама

Еңбек сараптамасы

Соттық сараптама дегеніміз - сотқа тартылған адамның ақыл-есінің дұрыс немесе дұрыс еместігін дәлелдеу.

Сараптама комиссиясында үш психиатрдан кем болмау керек. Медициналық критерий бойынша 4 топқа бөлеміз :

1-Созылмалы психикалық бұзылыстар

2-Уақытша психикалық бұзылыстар

1-Туа біткен және жүре пайда болған ақыл-естің төмендеуімен жүретін психикалық бұзылыстар

4-Басқа аурудың әсерінен болатын психикалық бұзылыстар

Сот-психиатрия және сот-наркология сараптамалары

- 1. Сот-психиатрия және сот-наркология сараптамаларын мемлекеттік денсаулық сақтау секторының медицина ұйымдарында сот сараптамасы органдары жүргізеді.**
- 2. Азаматтың немесе оның заңды өкілінің сот-психиатрия немесе сот-наркология сараптамаларын тағайындаған органның алдында сараптама комиссиясының құрамына тиісті маманды оның келісімімен енгізу жөнінде өтініш жасауға құқығы бар.**
- 3. Сот-психиатрия және сот-наркология сараптамаларын ұйымдастыру мен жасау тәртібі Қазақстан Республикасының заңдарында айқындалады.**
- 4. Сот-психиатрия және сот-наркология сараптамаларының қорытындысына Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен сотқа шағым жасалуы мүмкін.**

Сот-наркологиялық сараптаманы ұйымдастыру және жүргізу ережесі

1. СотСот-Сот-наркологиялық сараптама - қылмыстық немесе азаматтық іс жүргізу кезінде наркология мамандығы бойынша арнайы білім қажет болған жағдайда тағайындалатын азаматтардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз етудің құрамдас бөлігі болып табылатын медициналық сараптаманың бір түрі.

2. Сот-наркологиялық сараптаманы медициналық сараптаманың тиісті түрін атқаруға лицензиясы бар емдеу-алдын алу ұйымдары жүзеге асырады.

3. Сот-наркологиологиялық сараптаманы ұйымдастыру және жүргізу жауапкершілігі денсаулық сақтауды мемлекеттік басқарудың жергілікті органдары басшыларына жүктеледі.

4. Сот-наркологиологиялық сараптаманы жүргізу үшін денсаулық сақтауды мемлекеттік басқарудың жергілікті органдарының облыстық, қалалық наркологиологиялық ұйымдарының құрамында арнайы медициналық комиссия ұйымдастырылады.

5. Сот-наркологиологиялық сараптаманы денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органымен бекітілген денсаулық сақтау саласындағы біліктілік емтиханын өткізу Ережесіне сәйкес, тиісті біліктілігі бар, "психиатрия және наркологиология" мамандығы бойынша дайындықтан өткен дәрігерлер жүргізе алады. V074559

6. Сот-наркологиалык сараптама жүргізу үшін арнайы медициналык комиссия үш дәрігерден: дәрігер-наркологтан, дәрігер-терапевтен, дәрігер-невропатологтан ұйымдастырылады. Сот-наркологиалык сараптаманың саны бір жылда 1000-нан артқан жағдайда қосымша бір дәрігер-нарколог пен бір медициналык тіркеушінің лауазымдары енгізіледі.

7. Сот-наркологиалык сараптаманы жүргізу үшін арнайы медициналык комиссияның жұмыс кестесін ішкі істер органдарымен келісе отырып, наркология ұйымының басшысы бекітеді. Құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен жеткізілген адамдарды куәландыру үшін, меркінен айыру орындарында немесе денсаулық сақтаудың мамандандырылған емдеу-алдын алу мекемелерінде оларға медициналык сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану іс-әрекетіне белгіленген күндер бөлінеді.

8. Сот-нарколологиялық сараптама жүргізу үшін арнайы медициналық комиссияның дербес құрамын жыл сайын денсаулық сақтауды мемлекеттік басқарудың жергілікті органдары басшылары бекітеді.

9. Сот-нарколологиялық сараптама жүргізу үшін арнайы медициналық комиссиясы төрағасының функциясы психиатрия және нарколология бойынша арнайы дайындықтан өткен және мамандығы бойынша кем дегенде 5 жыл жұмыс стажы бар дәрігер-нарколологияға жүктеледі.

10. Арнайы медициналық комиссия: Комиссия жыл сайын облыстық, Астана және Алматы қалаларының денсаулық сақтау департаменттеріне (басқармаларына) белгіленген үлгі бойынша жұмыс туралы есепті ұсынады.

● **Сот-наркологиялық сараптаманы жүргізу үшін арнайы медициналық комиссияның қорытындысы**

- 1. Аты, тегі, әкесінің аты
- 2. Жасы
- 3. Мекен-жайы
- 4. Мамандандырылған емдеу-алдын алу мекемелерінен мәліметтер
  - 1) тұратын жеріндегі емхана
  - 2) психиатриялық ұйымдар (бөлімшелер, кабинеттер)
  - 3) наркологиялық ұйымдар (бөлімшелер, кабинеттер)
  - 4) туберкулезге қарсы диспансер (бөлімшелер, кабинеттер)
  - 5) онкологиялық диспансер (бөлімшелер, кабинеттер)
  - 6) тері-венерологиялық диспансер (бөлімшелер, кабинеттер)
- 5. Аурудың сыртартқысы
- 6. Физикалық жағдайы
- 7. Неврологиялық жағдайы
- 8. Психикалық жағдайы

9. Зертханалық зерттеулердің мәліметтері

- 1) қанның жалпы талдауы**
- 2) зәрдің жалпы талдауы**
- 3) қанның серологиялық зерттеуі (Вассерман реакциясы)**
- 4) қанды АҚТҚ-жұқпасына зерттеу**

10. Рентгенологиялық зерттеудің мәліметтері

11. Диагноз

12. Азаматты сот-наркологиялық сараптамалау нәтижесі туралы қорытынды аурудың түрлері мен дәрежелерін көрсете отырып, психоздан, созылмалы маскүнемдіктен, нашақорлықтан немесе ұйтқұмарлықтан зардап шегетіндігі (зардап шекпейтіндігі)

13. Ұсынылған мерзімдерді көрсете отырып, медициналық сипаттағы ұсынымдалған шаралар

14. Сот-наркологиялық сараптама 200 ж. (мекеменің атауы мен мекен-жайы көрсетіледі) жүргізілді.

15. Жауапкершіліктен бас тартқандығы немесе жалған қорытынды

Еңбектік сараптама дегеніміз - психикалық ауытқулары бар науқастарды еңбекке жарамдылығын бағалау.

- 1-Өзін күте алмайтын және біреудің қарауында болатын науқастарда жатқызамыз.
- 2-Айқын түрде психоорганикалық төмендеумен анық сандырақпен және галлюцинаторлы бұзылыспен жүретін бірақта резистенттілігі бар науқастарда жатқызамыз.
- 3-анық емес психикалық бұзылысы бар бірақ мамандығы бойынша жұмыс істей алатын науқастарды жатқызамыз.

● **Әскери сараптама дегеніміз** – психологиялық ауытқулары бар ер азаматтардың әскерге жарамдылығын анықтау.

● 1-Мидың органикалық зақымдалғаннан кейінгі психикалық емес психологиялық бұзылыстар

● 2-Эндогендік психоз

● 3-Симптоматикалық психоз және басқа экзогенді психикалық бұзылыстар

● 4-Реактивті бұзылыстар

● 5-Тұлғалық бұзылыстар

● 6-Созылмалы алкогольизм,наркомания,жіне таксикомания

● 7-Ақыл-ойдың қалуы

● 8-Эпилепсия

- **А- әскерге жарамды**
- **Б- шамалы шектеулермен әскерге жарамды**
- **В- шектелген бірақ әскерге жарамды**
- **Г- шектелген бірақ әскерге жарамсыз**
- **Д- әскерге мүлдем жарамсыз**

Назарларыңызға
рахмет!!!